

# ESTÈTICA

|               |                                                                                             |                |                                                           |
|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|-----------------------------------------------------------|
| Professor/a:  | <b>Jessica Jaques/Gerard Vilar</b>                                                          | Curs acadèmic: | <b>2006-2007</b>                                          |
| Cicle:        | <b>Segon</b>                                                                                | Curs:          |                                                           |
| Quadrimestre: | <b>Primer</b>                                                                               | Grup:          | <b>1</b>                                                  |
| Crèdits:      | <b>12</b>                                                                                   | Tipus:         | <b>TR</b>                                                 |
| Àrea:         | <b>Filosofia</b>                                                                            | Horari:        | <b>1r semestre:<br/>Dilluns i dimecres de 11:30-13:00</b> |
| Tutoria:      | <b>1r semestre, dilluns de 9:00 a 10:00<br/>2n semestre, dilluns de 15:30 a 16:30 hores</b> |                |                                                           |

## CONTINGUT

El curs consisteix en una introducció de caràcter sistemàtic als principals problemes de l'estètica i la filosofia de l'art, alhora que persegueix oferir una visió clara de la història de la reflexió filosòfica sobre aquestes qüestions. L'assignatura dedica una atenció especial a les manifestacions artístiques de les arts visuals, el cinema i la música.

## OBJECTIUS

El principal objectiu del curs és treballar el vocabulari amb què, no sols a la filosofia sino també a la vida quotidiana, ens referim als fenòmens estètics i artístics per tal de millorar el domini del lèxic, i de conèixer millor el significat dels mots i la força dels arguments en els discursos estètics.

## TEMARI

1. Introducció: de l'origen del comportament estètic a l'estetització del món
2. Mímesis i representació
3. Expressió
4. Forma
5. L'experiència estètica
6. Definició i identificació de l'art.

## TUTORIES INTEGRADES

Les sessions de tutorials integrades estaran dedicades a la preparació i el seguiment del treball de curs en grups reduïts.

## AVALUACIÓ

L'avaluació es farà mitjançant un examen al final de cada quadrimestre. La prova constarà d'un comentari de text i de dues preguntes sobre allò que s'hagi explicat durant els mesos respectius del curs. Per aprovar l'assignatura cal tenir aprovades les dues proves.

## BIBLIOGRAFIA

### Lectures obligatòries:

Plató, *Banquet, República*, Llibre X  
Aristòtil, *Poètica*  
D. Hume, *La norma del gust*, Barcelona: Península.  
I. Kant, *Crítica del Judici*, Primera Part  
G.F.W. Hegel, *Lliçons d'estètica (Selecció)*, Barcelona: Ed. 62, 2001.  
W. Benjamin, *L'obra d'art a l'època de la seva reproductibilitat tècnica*, Barcelona: Edicions 62.  
M. Heidegger, *L'origen de l'obra d'art*  
H.G. Gadamer, *La actualitat de lo bello*, Barcelona: Paidós, 1991.  
A.C. Danto, *Después del fin del arte*, Barcelona: Paidós, 1998.  
Y. Michaud, *El juicio estético*, Barcelona: Ideabooks, 2003.

### Obres de consulta i instrumentals:

V. Bozal (ed.), *Historia de las ideas estéticas y las teorías artísticas contemporáneas*, 2 vols., Madrid: Visor, 1996 (**Manual de consulta**).  
N. Carroll, *Philosophy of Art*, Routledge, 1999  
M. Kelly (ed.), *Oxford Encyclopedia of Aesthetics*, 1998  
M. Jimenez, *¿Qué es la estética?*, Barcelona: Idea Books, 1999  
J. Levinson, *Oxford Handbook of Aesthetics*, 2003  
Tatarkiewicz, *Historia de seis ideas*, Barcelona, Taurus.  
J.M. Valverde, *Breve historia y antología de la estética*, Barcelona: Ariel (**Lectura recomanada**).

## **TEMA I.**

### **Introducció: de l'origen del comportament estètic a l'estetització del món**

1. Presentació del curs
2. Comportament estètic: ornamentació, decoració, art, moda, publicitat
3. Estètica i erotisme: els plaers dels sentits
4. Estètica i religió: els plaers de la imaginació
5. Creativitat I: inspiració, artesanía, geni
6. Creativitat II: neurosi, esdevenir, reconcebir
7. Diferenciació i desdiferenciació d'esferes culturals i pràctiques
8. L'apoteosi de l'estètica

### **Bibliografia especial:**

G. Bataille, *El erotismo*, Barcelona: Tusquets, 1997;

id., *Las lágrimas de Eros*, Barcelona: Tusquets, 1981.

B.Gaut/P. Livingston (eds.), *The Creation of Art*, Cambridge U.P., 2003.

Y. Michaud, *L'art à l'état gazeux. Essai sur le triomphe de l'esthétique*, París: Stock, 2003

R. Otto, *Lo santo*, Madrid: Alianza, 2001.

Symposion on The Historicity of Eye, *Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 59:1 Winter 2001, pp. 1-44.

Symposion on Aesthetics and Cognitive Sciences, *Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 62:2 Spring 2004, pp. 89-222.

G. Vilar, "La producción estética", en R. Xirau y D. Sobrevilla (eds.), *Estética*, Enciclopedia Iberoamericana de Filosofía, Madrid: Trotta/CSIC, 2003, pp.101-122.

K. Wong, "La aparición de la mente moderna", *Investigación y ciencia/Scientific American*, agosto 2005, pp. 76-85.

## **TEMA 2.**

### **Mímesis i representació**

1. Llits: la mimesis platònica.
2. La mimesis aristotèlica: la representació d'allò versemblant.
3. La mimesis de idees: el neoplatonisme.
4. L'art com sensibilització d'idees: Kant i Hegel.
5. La pintura com a forma de coneixement
6. La literatura com a forma de coneixement
7. La mimesis musical
8. La mimesis utòpica.

### **Bibliografia especial:**

Aristòtil, *Poètica*

V. Bozal, *Mímesis: Las imágenes y las cosas*, Madrid: Machado, 1987.

Diderot, *La paradoxa del comediant*

M. Foucault, *Esto no es una pipa. Ensayo sobre Magritte*, Barcelona: Anagrama, 1981.

E. Gombrich, *Arte e ilusión*, Barcelona: G. Gili, 1979.

N. Goodman, cap. I de *Los lenguajes del arte*, Barcelona: Seix Barral, 1976.

Lukács, *Estética*, 4 vols., Barcelona: Grijalbo, 1966.

Plató, *República*, Llibre X.

K. Walton, *Mimesis as Make-Believe*, Cambridge: Harvard U.P., 1990.

### **TEMA3.**

#### **Expressió**

1. L'art com a expressió
2. Expressió com a síntoma
3. L'expressió com a símbol
4. L'expressió com a señal
5. Expressió, exemplificació i metàfora
6. Els expressionismes artístics
7. L'expressionisme musical
8. Autoexpressió en l'art contemporani

#### **Bibliografia especial:**

- T.W. Adorno, *Teoría estética*, Madrid: Akal, 2004.
- R.G. Collingwood, *Los principios del arte*, México: FCE,
- E. Gombrich, "Four Theories of Artistic Expression", a E. Gombrich  
/J. Onions, *Sight and Insight*, Londres: Phaidon, 1994, pp. 141-  
155.
- N. Goodman, cap. II de *Los lenguajes del arte*, Barcelona: Seix  
Barral, 1976.
- L. Tolstoi, *¿Qué es el arte?*

## TEMA 4.

### Forma

1. El camp semàntic de la *forma* en el vocabulari estètic
  1. L'art com a conjunció de formes
3. Forma com a correlació de "contingut"
4. L'art com a forma simbòlica
5. Lectura formalista i lectura idealista de la història de l'art
6. El peculiar formalisme kantian
7. Formalisme i estetització del món
8. Cap a un argumentari sobre la forma

### Bibliografia especial

- BELL, C., *Art*. Londres, Chatto and Windus, 1914.
- FOCILLON, H., *Vie des formes*. Paris, Presses Universitaires de France, 1990 (1943)
- FRY, R., *Vision and design*. New York, Meridian, 1956.
- GREENBERG, C., *Arte y cultura*. BCN, Gustavo Gili, 1984ss.
- GHYKA, M. C., *El número de oro. Rotos y ritmos pitagóricos en el desarrollo de la civilización occidental*. " vols. Buenos Aires, poseidón, 1968.
- GHYKA, M. C., *Estética de las proporciones en la naturaleza y en las artes*. Buenos Aires, Poseidon, 1977.
- HANSLICK, E., *On the Musically Beautiful*. Indianapolis, Indiana, Hackett, 1986.
- JAQUES, J., *La estética del románico y el gótico*. Madrid, Antonio Machado, 2003.
- PANOFSKY, E., *Idea. Contribución a la historia del arte*. Madrid, Cátedra, 1989 (1924).
- WÖLFFLIN, H., *Conceptos fundamentales de la historia del arte*. Madrid, Espasa. 1985.

## TEMA 5.

1. El camp semàntic de l'experiència estètica
2. L'experiència estètica i el segle de l'experiència (XVIII)
3. Tesis historicistes de l'experiència estètica. El relativisme.
4. Tesis transcendentalistes de l'experiència estètica. L'universalisme.
5. L'experiència estètica i el coneixement
6. L'experiència estètica i l'experiència moral
7. La intersubjectivitat de l'experiència estètica
8. L'estetització del món

### De caràcter general sobre l'experiència estètica

Carroll, Noël, "Four Concepts of Aesthetic Experience", *Beyond Aesthetics. Philosophical Essays*, Cambridge U.P., 2001, pp. 41-62.

Carroll, Noël, "Aesthetic Experience Revisited", *British Journal of Aesthetics*, 42 (2002): 145-168.

Jauss, H. R., *Pequeña apología de la experiencia estética*. BCN, Paidós, 2001.

Korsmeyer, Carolyn, *Making Sense of Taste*, Cornell U.P., Ithaca y Londres, 1999.

Küpper, Joachim y Menke, Christoph (eds.), *Dimensionen ästhetische Erfahrung*, Suhrkamp, Frankfurt, 2003.

Michaud, Yves, *L'art à l'état gazeux. Essai sur le triomphe de l'esthétique*, Stock, París, 2003.

Molinuevo, José Luis, *La experiencia estética moderna*, Editorial Síntesis, Madrid, 1998.

Symposion on The Historicity of Eye, *Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 59:1 Winter 2001, pp. 1-44.

Vilar, Gerard, *El desorden estético*, Barcelona: Ideabooks, 2000.

---, "La comunicació en l'art contemporani", *Anàlisi* 29 (2002), pp.159-173.

---, *Las razones del arte*, Machado, Madrid, 2005.

### Sobre la pragmática de la comunicación artística

Azúa, Félix de, *Cortocircuitos: imágenes mudas*, Abada, Madrid, 2004.

Bourriaud, N., *Esthétique relationnelle*, Les Presses du Réel, París, 1998.

Danto, Arthur (2003), *El abuso de la belleza*. Barcelona, Paidós, 2005.

Duvenage, Peter, *Habermas and Aesthetics: The Limits of Communicative Action*, Polity Press, Londres, 2003.

Hernández Iglesias, Manuel, *El tercer dogma. Interpretación, metáfora e inconmensurabilidad*, Machado, Madrid, 2003.

R. Rochlitz, *L'art au banc d'essai. Esthétique et critique*, Gallimard, Paris, 1998.

Walton, Kendall, *Mimesis as Make-Believe: On the Foundations of the Representational Arts*, Harvard U.P., 1990.

## **TEMA VI.**

### **Definició i identificació de l'art**

1. Art i narrativa
2. Definicions tradicionals I: antiga, medieval
3. Definicions tradicionals II: moderna i contemporània
4. Posicions contràries a la definició: neowittgensteinians.
5. La teoria institucional de l'art
6. La necessitat de la filosofia de l'art. Hegel i Danto. El tòpic de la mort de l'art
7. El món de l'art com un món de raons
8. Art i autenticitat. Pluralisme artístic i la república de les arts.

### **Bibliografia especial:**

- A.C. Danto, *Después del fin del arte*, Barcelona: Paidós, 1999.
- G. Dickie, "The Institutional Theory of Art", a N. Carroll (ed.), *Theories of Art Today*, Madison: University of Wisconsin Press, 2000, pp. 93-108.
- N. Goodman, "Arte y autenticidad", cap. III de *Los lenguajes del arte*, Barcelona: Seix Barral, 1976.
- P.O. Kristeller, "The Modern System of Arts", a *Renaissance Thought and The Arts*, Princeton University Press, 1990, pp. 163-227.
- A. Neill/A. Ridley, *Arguing about Art. Contemporary Philosophical Debates*, Londres/NY: Routledge, 2002.
- L. Nochlin, *Women, Art and Power*, NY: Harper, 1988.
- L. Shiner, *La invención del arte*, Barcelona: Paidós, 2004.